

Skogsbruk m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 26 motionsyrkanden om skogspolitiken och vissa skogsbruksfrågor från allmänna motionstiden 2001. Utskottet avstyrker de nu aktuella motionerna med hänvisning bl.a. till Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets nyligen redovisade utvärdering av skogspolitiken. Det är regeringens avsikt att under år 2002 för riksdagen redovisa denna utvärdering och de förslag till åtgärder som den kan föranleda. Flertalet motionsyrkanden avstyrks med hänvisning till regeringens kommande skogspolitiska proposition. Ett antal motioner avstyrks med hänvisning till att de berör frågor där riksdagen delegerat beslutanderätten till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

I betänkandet finns 11 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Bakgrund.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Allmän skogspolitik m.m.	6
Skogvårdsorganisationen m.m.....	12
Statens skogsinnehav m.m.....	13
Lagstiftningsfrågor m.m.	14
Reservationer.....	17
1. Översyn av skogspolitiken m.m. (punkt 1).....	17
2. Ädellövsskog m.m. (punkt 3).....	18
3. Utredning av gamla reservatsavsättningar (punkt 5).....	18
4. Skogens betydelse i Sverige (punkt 8).....	19
5. Samordning av skogspolitiken (punkt 10).....	19
6. Ägarstrukturen i skogsbruket (punkt 12).....	20
7. Förenklingar för familjeskogsbruket (punkt 13).....	20
8. Statens innehav av skogsmark (punkt 14).....	21
9. Översyn av skogsvårdslagen (punkt 15).....	21
10. Inrättande av en katastroffond (punkt 17).....	22
11. Kostnadsnackdelar för svenskt skogsbruk (punkt 19).....	23
Särskilt yttrande.....	24
Skogen – en av Sveriges viktigaste naturresurser.....	24
Bilaga Förteckning över behandlade förslag.....	25
Motioner från allmänna motionstiden 2001.....	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Översyn av skogspolitiken m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ389, 2001/02:MJ520 yrkande 29 och 2001/02:MJ523 yrkandena 3 och 8.

Reservation 1 (kd)

2. Skydd av skogsmark

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ276 yrkande 1.

3. Ädellövsskog m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ286 och 2001/02:MJ339 yrkande 13.

Reservation 2 (v, mp)

4. Forskning om ekdöden

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ450 och 2001/02:MJ523 yrkande 10.

5. Utredning av gamla reservatsavsättningar

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ523 yrkande 6.

Reservation 3 (kd)

6. Skogscertifiering

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ523 yrkande 4.

7. Anläggande av skogsväg

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ517 delvis.

8. Skogens betydelse i Sverige

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ339 yrkande 1.

Reservation 4 (m, kd, c)

9. Sågkedjeoljans miljöpåverkan

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ437.

10. Samordning av skogspolitiken

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ419 yrkande 1.

Reservation 5 (m, c)

11. Skogsvårdsorganisationens samordningsansvar m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ504 och 2001/02:MJ523 yrkande 7.

12. Ägarstrukturen i skogsbruket

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ339 yrkande 3 och 2001/02: MJ523 yrkande 1.

Reservation 6 (kd, fp)

13. Förenklningar för familjeskogsbruket

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ419 yrkande 5.

Reservation 7 (m, c)

14. Statens innehav av skogsmark

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ419 yrkande 2 och 2001/02: MJ523 yrkande 2.

Reservation 8 (m, kd)

15. Översyn av skogsvårdslagen

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ374.

Reservation 9 (mp)

16. Ersättning för skogsbilvägar

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ451.

17. Inrättande av en katastroffond

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ523 yrkande 9.

Reservation 10 (kd)

18. Förlängd tid för markinköp

Riksdagen avslår motion 2001/02:517 delvis.

19. Kostnadsnackdelar för svenskt skogsbruk

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ419 yrkande 4.

Reservation 11 (m)

Stockholm den 21 februari 2002

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Ulf Björklund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulf Björklund (kd), Sinikka Bohlin (s), Göte Jonsson (m), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Maria Wetterstrand (mp), Harald Nordlund (fp), Michael Hagberg (s), Lars Lindblad (m), Willy Söderdahl (v) och Åke Sandström (c).

Bakgrund

I november 2000 behandlade utskottet 44 motionsyrkanden i motionsbetänkandet 2000/01: MJU5 om skogspolitiken och skogsbruket, däribland ett antal motionsyrkanden liknande de nu aktuella. Riksdagen har våren 1999 beslutat om miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183) som innebär att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet skall nås inom en generation. I november 2001 beslutade riksdagen (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02: 36) dessutom om ett antal delmål för miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* som bl.a. innebär:

- att ytterligare 900 000 ha skyddsvärd skogsmark skall undantas från skogsproduktion till år 2010
- att mängden död ved, arealen äldre lövrik skog och gammal skog skall bevaras och förstärkas till år 2010 på följande sätt:
  - mängden hård död ved skall öka med minst 40 % i hela landet och med avsevärt mer i områden där den biologiska mångfalden är särskilt hotad,
  - arealen äldre lövrik skog skall öka med minst 10 %,
  - arealen gammal skog skall öka med minst 5 %,
  - arealen mark föryngrad med lövskog skall öka.

Vid årsskiftet 2001/2002 presenterade Skogsvårdsorganisationen och Naturvårdsverket sin gemensamma utvärdering av skogspolitiken effekter, SUS 2001 (Meddelande 1-2002). Utredningen kommer bl.a. att utgöra underlag till den skogspolitiska proposition som är planerad till hösten 2002. Föregående utvärdering av skogspolitiken gjordes 1997–1998 då Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket gjorde en utvärdering av 1993 års skogspolitiska beslut. Med utvärderingen som underlag redovisade regeringen i sin proposition Uppföljning av skogspolitiken (prop. 1997/98:158) vissa förslag till ändringar i skogsvårdslagen (1979:429) som innebar bl.a. preciseringar i fråga om kraven på skogsförnyring och miljöhänsyn. Vidare skärptes bestämmelserna om krav på säkerhet för återväxtåtgärder efter avverkning. Krav infördes på att det för varje brukningsenhet skall finnas en redovisning av hur skogen ser ut och vilka natur- och kulturmiljövärden som har registrerats för brukningsenheten. Samtidigt konstaterade regeringen att varken skogspolitiken produktionsmål eller dess miljömål hade nåtts ännu. Målen för skogspolitiken skulle dock ligga fast. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 1998/99: MJU3, rskr. 1998/99:32).

Utskottets överväganden

Allmän skogspolitik m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår ett antal motionsyrkanden (s, kd) om skogspolitiken samt ett motionsyrkande (mp) om skydd av skogsmark med hänvisning till bl.a. den kommande skogspolitiska propositionen. Vidare föreslås att ett par motionsyrkanden (v, c) om ädellövskog respektive ekdöd (s, kd) samt enstaka yrkanden om utredning av gamla reservatsavsättningar, skogscertifiering (kd), skogsbilvägar (c), skogens stora betydelse (s) och sågkedjeolja (s) lämnas utan vidare åtgärd med anledning av att de i huvudsak kan anses tillgodosedda.

Utskottets ställningstagande

Enligt motion MJ520 (kd) yrkande 29 bör det skapas långsiktigt hållbara spelregler för skogsnäringen som främjar såväl produktions- som miljömål och skapar en balans mellan dessa. Motsvarande krav framförs även i motion MJ523 (kd) yrkande 3. Vidare bör riksdagen begära att regeringen gör en utvärdering av älgskötselområdena och avvägningen mellan skogsbruk och viltvård (yrkande 8). Enligt motion MJ389 (s) bör en översyn göras av skogspolitiken för att förbättra skogsskötseln.

Det av riksdagen fastlagda *produktionsmålet* i skogsbruket innebär att skogen och skogsmarken skall utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthållig god avkastning. Skogsproduktionens inriktning skall ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Av *miljömålet* i skogsbruket följer att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen skall säkras. Skogen skall brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper skall skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden skall värnas. Som redovisats ovan föreslog regeringen i proposition Uppföljning av skogspolitiken (prop. 1997/98:158) ett antal åtgärder innebärande bl.a. att skogsvårdslagen ändrades på flera punkter med syfte att snabbare och mer effektivt nå de mål som riksdagen satt upp i 1993 års skogspolitiska beslut. Samtidigt konstaterades att målen för den svenska skogspolitiken skulle ligga fast. I förslaget till statsbudget för år 2002 framhöll regeringen bl.a. att skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls (bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:352). I den skogspolitiska utvärderingen SUS 2001 finns en fullständig redovisning av såväl utvärderingen av den gällande skogspolitiken som de änd-

ringar som eventuellt kan behövas. Utvärderingen visar hur ett flertal andra faktorer än skogspolitiken har påverkat och påverkar utvecklingen i skogen. Sådana faktorer är bl.a. den ekonomiska utvecklingen och andra politikområden med direkt eller indirekt påverkan på skogsbruket. Det konstateras också att många av de målbilder och vissa av de sektorsmål som nu är gällande gäller företeelser där de skogspolitiska medlen är otillräckliga eller där skogspolitiken i princip saknar medel. Som ett exempel på detta nämns viltskadorna, som beror på en kombination av för höga populationer av framför allt klövvilt och en för liten mängd tillgängligt viltbete. Utvärderingen visar även att det finns vissa brister när det gäller att nå produktionsmålet. Främst rör det sig om försämrade återväxtresultat och behov av en ökad röjningsaktivitet. Skogsstyrelsen konstaterar också att skogsbruket inte röjer tillräckligt stora arealer, vilket negativt påverkar ungskogarnas utveckling. När det gäller arbetet med att nå miljömålet är utvecklingen mer positiv. Miljöhänsynen har under 1990-talet förbättrats inom skogsbruket både när det gäller frivilliga avsättningar och vid olika skogsbruksåtgärder. Enligt Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets bedömning har viktiga och stora steg mot att nå miljömålet tagits, men det krävs ytterligare åtgärder. Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att återkomma med eventuella förslag till åtgärder i en proposition som lämnas till riksdagen under hösten 2002.

Utskottet förutsätter att de frågor som aktualiseras i motionerna MJ389 (s), MJ520 (kd) yrkande 29 och MJ523 (kd) yrkandena 3 och 8 kommer att uppmärksammas i den av regeringen aviserade propositionen. Med hänvisning härtill och mot bakgrund av vad som redovisats ovan finner utskottet att riksdagen inte nu bör ta några ytterligare initiativ i dessa frågor. Utskottet avstyrker därmed berörda motionsyrkanden.

Enligt motion MJ276 (mp) prioriteras skydd av skogsmark olika vid olika länsstyrelser. Enligt motionärerna bör regeringen klargöra för länsstyrelserna att skydd av skogsmark är en prioriterad fråga (yrkande 1).

Av riksdagens beslut med anledning av proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02:36) följer att skyddet av skogar är ett av delmålen för att nå miljökvalitetsmålet. Vidare framgår att länsstyrelserna har det övergripande ansvaret för såväl det regionala målarbetet som uppföljningsarbetet av miljökvalitetsmålen. För miljömålet *Levande skogar* har skogsvårdsstyrelserna ansvaret på regional nivå, men de skall i sitt målarbete samverka med länsstyrelserna. Enligt riksdagsbeslutet skall Miljömålsrådet göra en samlad uppföljning av miljömålsarbetet och därefter rapportera till regeringen. Regeringen skall i sin tur varje år rapportera översiktligt till riksdagen om hur arbetet med miljökvalitetsmålen fortskrider. Av förslaget till statsbudget för år 2002 framgår att länsstyrelseanslaget tillfördes 25 miljoner kronor per år under perioden 2001–2003 för administration av skogsinköp. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag att dessa medel skall ligga fast fr.o.m. år 2004 (prop. 2001/02:1, utg.omr. 18, bet. 2001/02:BoU1, rskr. 2001/02:65–68). Av regleringsbrev för år 2002 avseende länsstyrelsernas verksamhet (regerings-

beslut 53, 2001-12-13) framgår att länsstyrelserna skall verka för att nå de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen med tillhörande delmål. Det framgår vidare att ekosystemens struktur, funktion och produktivitet skall upprätthållas. Biologisk mångfald och naturmiljö skall bevaras och främjas. Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av naturområden skall motverka fragmentering av naturmiljön och leda till att värdefulla områden skyddas så att utarmning av biologisk mångfald motverkas såväl på land som i vatten. Arbetet skall vara prioriterat och präglas av en god lokal förankring. I regeringens ovan nämnda förslag till statsbudget för år 2002 framhålls vidare att arbetet med att skydda värdefulla naturområden i stort sett har löpt planenligt men att det är oroväckande att arbetet med att skydda skogsområden i vissa län går alltför långsamt. Särskilt oroande är det att skyddsarbetet går långsamt i områden med värdefulla lövskogar, en naturtyp där skyddet är eftersatt. Regeringen följer frågan och avser att vidta åtgärder om takten i skyddsarbetet inte förbättras. Frågan om skydd av skogsmark kommer också att beröras i den till hösten 2002 aviserade skogspolitiska propositionen. Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ276 (mp) yrkande 1 lämnas utan någon riksdagens vidare åtgärd.

Enligt motion MJ286 (v) bör man öka informationen om ädellövskog till små skogsägare och förbättra möjligheterna för dem att tillgodogöra sig det statliga bidraget för anläggning av ädellövskog. Det är dessutom angeläget att se över resurser och regler för bidraget så att det också blir intressant för de små skogsägarna. Enligt motion MJ339 (c) yrkande 13 bör det avsättas mer resurser till plantering och skötsel av lövskog eftersom det är angeläget att öka andelen lövinslag i den svenska skogen.

Av den ovan nämnda utvärderingen SUS 2001 framgår att arealen ädellövskog har varit relativt konstant sedan början av 1950-talet, men att det från början av 1980-talet finns en viss tendens till ökning. Virkesförrådet av ädellövträden på all skogsmark, alltså även utanför ädellövskogen, har ökat från ca 21 miljoner m³sk perioden 1953–1957 till 41 miljoner m³sk perioden 1997–2000. Enligt SKA 99 (Skogliga konsekvensanalyser – skogens möjligheter på 2000-talet) kommer virkesförrådet även framgent att öka. Virkesförrådet av bok och ek tillsammans kommer att öka med ca 60 % fram till år 2050 om skogsbruket även fortsättningsvis bedrivs som under 1990-talet. Ingenting tyder i dag på att målbilden hotas under överskådlig tid. Ädellövskogsbidraget regleras i skogsvårdslagen (1979:429) samt skogsvårdsförordningen (1993:1096). Bidraget är begränsat till den areal ädellövskog som finns och syftar till att förhindra en minskning av arealen. Bidraget medverkar således till att trygga återväxten. Riksdagen beslutade i enlighet med det förslag om statsbidrag till plantering av ädellövskog på stormfällada granskogsarealer i Sydsverige som lades fram i budgetpropositionen för år 2001 (prop. 2000/01:1, utg.omr. 23, bet. 2000/01MJU2, rskr. 2000/01:86 och 87). I propositionen framhölls bl.a. att förslaget hade stöd hos företrädare för markägare och kommuner. Riksdagens beslut innebar att ca 2 000 hektar blev föremål för bidrag med 50 % av anläggningskostnaden. Det

motsvarar sammanlagt 40 miljoner kronor som enligt beslutet skulle fördelas på fem år med 8 miljoner kronor vartdera året. Den möjlighet som skapats för att ersätta stormfällad granskog i sydligaste Sverige med mer stormfast ädellövskog kan nu tas till vara, och staten kan genom ett bidrag i enlighet med Skogsstyrelsens förslag medverka till att vissa merkostnader täcks genom ett särskilt bidrag. Enligt beslutet bör totalt ca 2 000 hektar planteras med ädellövskog över en treårsperiod, och anslaget förstärkas med 10 miljoner kronor om året under perioden 2001–2003. I ett frågesvar den 29 januari 2002 (fråga 2001/02:577) om ädellövskog och vilka åtgärder som har vidtagits för att påskynda kommissionens notifiering av bestämmelserna om det svenska bidraget till plantering av ädellövskog efter stormfällningarna i Sydsverige, har ansvarigt statsråd anfört bl.a. följande. Bidrag av det här slaget måste granskas av kommissionen. Syftet är att se till att det inte strider mot gällande statsstödsregler inom EU. Regeringen överlämnade därför i december 2000 en detaljerad redovisning av innebörden av stödet och utkast till de bestämmelser som regeringen avser att införa. Kommissionen har dock återkommit med kompletterande frågor vilket är förklaringen till att notifieringen dragit ut på tiden. Från svensk sida har det erinrats om betydelsen av skyndsammast möjliga behandling av ärendet, och regeringen har haft omfattande löpande kontakter med ansvarigt generaldirektorat. Enligt muntligt besked har kommissionen nu meddelat regeringen att bidraget kommer att godkännas. Det som återstår är att kommissionen skall överlämna det formella beslutet. Därmed räknar regeringen med att förordningen om bidrag till plantering av ädellövskog på stormfällda områden kan träda i kraft i mars 2002. Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motionerna MJ286 (v) och MJ339 (c) yrkande 13 när det gäller värdet av en satsning på ädellövskogsplantering. Som framgår av redovisningen ovan har arbetet med att införa ett bidrag till plantering av ädellövskog snart slutförts. Mot bakgrund härav finner utskottet att syftet med motionerna i allt väsentligt kan anses tillgodosett. Yrkandena påkallar således ingen ytterligare riksdagens åtgärd.

I motion MJ450 (s) och MJ523 (kd) yrkande 10 framhålls betydelsen av fortsatt forskning kring den pågående ekdöden. Frågan om den s.k. ekdöden följs kontinuerligt av Skogsstyrelsen. Forskning pågår också bl.a. inom ramen för SUFOR (Sustainable forestry in southern Sweden) med stöd av MISTRA. Miljöministern har svarat på skriftliga frågor om ekdöden den 15 mars 2000 och den 10 juli 2001 (fråga 1999/2000:671 resp. fråga 2000/01:1466) och bl.a. anfört att de skador på ekträd som rapporterats på senare år såväl i Sverige som i övriga Europa inte är ett problem som enkelt går att åtgärda. Orsakerna är alltför ofullständigt kända och ekdöden beror sannolikt på en rad olika faktorer. Ekdöden är en fråga av stor betydelse för det praktiska skogsbruket och särskilt för den industri som vidareförädlar ekträd. Resurser har ställts till förfogande från näringslivet för att belysa problemen. De svenska myndigheterna har också engagerats i frågan. Skogsstyrelsen följer sedan flera år skadebilden i ekskogarna i vissa delar av landet (Skåne, Halland,

Blekinge och delar av Småland). Vidare hänvisade ministern till att riksdagen har beslutat om regeringens forskningspolitiska proposition 2000/01:3. Genom beslutet fastställs en ny organisation för forskningsfinansiering, där forskning till stöd för naturvård samlas under ett forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS). Kontakter har nu skett mellan Skogsstyrelsen och FORMAS för att utforma forskningsverksamheten beträffande ekskadorna. Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2002 avseende FORMAS skall rådet särskilt ta initiativ till samordning med berörda forskningsfinansiärer i frågor som rör forskning inom bl.a. skog och miljötoxikologi. Vidare skall rådet redovisa hur och i vilken omfattning detta samarbete har skett samt senast den 1 november 2002 utarbeta ett nationellt forskningsprogram för miljötoxikologi i samverkan med andra forskningsfinansiärer och berörda myndigheter. Vidare bör uppmärksammas att Skogforsk ägnar särskild forskning åt lövskogsområdet där fokus ligger på frågor som gäller val av växtlokaler, effektiva skötselmetoder för olika produktionsmål i rena lövbestånd och blandbestånd, samt bättre utnyttjande och omhändertagande av lövvirke. Tyngdpunkten ligger på ordinära lövträd, i synnerhet på björk, men programmet behandlar även de vanligare ädla lövträden. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ450 (s) och MJ523 (kd) yrkande 10 lämnas utan någon riksdagens vidare åtgärd.

Enligt motion MJ523 (kd) yrkande 6 bör regeringen utreda värdet av gamla reservatsavsättningar och tidigare skyddad mark med syfte att klarlägga om de statliga medlen används till avsättning av det mest skyddsvärda. Enligt vad utskottet erfarit har Naturvårdsverket vid två tillfällen till Miljödepartementet redovisat uppdrag om skydd av skogsmark (dnr M1999/1551/Na och dnr M1999/3162/Na). Uppdragen avser att utarbeta kunskapsöversikt, förslag till kriterier m.m. för arbetet med skydd av skogsmark. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet berört motionsyrkande.

I motion MJ523 (kd) yrkande 4 framhålls bl.a. att det är viktigt att skogs-certifiering fungerar som en drivkraft och ett kommunikationsinstrument på en fri marknad. Statens uppgift begränsar sig till att se till att det finns ett institutionellt ramverk som kan säkerställa att marknadsprinciperna fungerar väl. Av budgetpropositionen för budgetåret 2002 (prop. 2001/01:1, utg.omr. 23) framgår att skogsbruket på eget initiativ miljöcertifierat sitt skogsbruk i stor utsträckning. Vid utgången av år 2000 hade ca 10 miljoner hektar huvudsakligen av storskogsbrukets marker certifierats enligt den s.k. FSC-standard. Samtidigt hade ca 1,3 miljoner hektar mark tillhörande småskogsbruket certifierats enligt den s.k. PEFC-standard. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att berört motionsyrkande lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Med anledning av det i motion MJ517 (s), delvis, framförda kravet att det bör införas tillståndsplikt för byggande av skogsbilvägar, eftersom de bidrar till fragmentiseringen av stora sammanhängande skogsområden som är värda att bevara, vill utskottet anföra följande. I proposition 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier framhålls bl.a. att anläggande av

bl.a. skogsbilvägar kan medföra en väsentlig, icke önskvärd, inverkan på våtmarkens hydrologi och därmed försämra villkoren för biologisk mångfald och den vattenhushållande funktionen. Enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och förordningen (1998:904) om täkter och anmälan för samråd har Skogsvårdsstyrelsen även möjlighet att föreskriva om anmälningsskyldighet för samråd för anläggande av skogsbilvägar. Skogsvårdsstyrelsen får även i andra fall föreskriva anmälningsskyldighet i fråga om särskilda slag av verksamheter eller åtgärder som kan medföra skada på naturmiljön, om verksamheten eller åtgärden skall utföras på mark som omfattas av skogsvårdslagen (1979:429). I övriga fall kan länsstyrelsen föreskriva anmälningsskyldighet. Enligt Skogsvårdsstyrelsens föreskrifter skall en skogsbilväg byggas på ett sådant sätt att skador på natur- och kulturmiljön undviks eller begränsas (SKSFS 2001:1). Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ517 (s) delvis lämnas utan vidare åtgärd.

Skogens stora betydelse för Sverige uppmärksammas i motion MJ339 (c) yrkande 1. Enligt motionen måste detta tydliggöras och påverka arbetet på en mängd områden, däribland forskning och utveckling, utbildning, handelspolitik och infrastruktur. Utskottet har vid flera tillfällen tidigare betonat skogsbrukets stora betydelse för Sverige (se t.ex. bet. 2000/01:MJU5). I enlighet med förslag i budgetpropositionen för år 2002 har resurserna för områdesskydd i form av reservat, biotopskydd och naturvårdsavtal förstärkts mycket kraftigt (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:MJU2, rskr. 2001/02:106 och 107). Enligt vad utskottet erfarit har det på forskningens område tagits initiativ till gemensamma satsningar mellan staten och skogsbranschen på forsknings- och utvecklingsprogram för en breddad användning av träfiber som bas för olika produkter och för att öka förädlingsvärdet hos skogsindustriprodukterna. Särskild tyngdpunkt har lagts på den trämekaniska industrin. Med det anförda föreslås att berört motionsyrkande lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt motion MJ437 (s) bör regeringen följa upp hur man kan förändra skogsavverkningen vad gäller sågkedjeolja och utsläpp av sådan så att skogsbruket blir mer miljövänligt. Utskottet konstaterar för sin del att följande skall beaktas enligt miljöbalken för att motverka skador på människa och miljö vid drift av maskiner i skogen. Verksamhetsutövaren skall vidta det mått av försiktighet samt undvika känsliga områden i den utsträckning det behövs för att förhindra eller motverka skador på människor och miljö. Verksamhetsutövaren skall använda de driv-, smörj- och kylmedel, köldmedier, hydraulvätskor och andra kemiska produkter som medför den minsta risken för skada på miljön (produktvalsprincipen). Nu redovisade krav skall beaktas i den mån det inte kan anses orimligt. Med det anförda anser utskottet att syftet med motion MJ437 (s) i allt väsentligt kan anses tillgodosett. Motionen bör därmed lämnas utan någon riksdagens vidare åtgärd.

Skogsvårdsorganisationen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om samordning av skogspolitiken inom Regeringskansliet samt två motionsyrkanden (c, kd) om Skogsvårdsorganisationens sektorsansvar och Skogsstyrelsens organisation med hänvisning till gällande lagstiftning och myndigheternas ansvar för dessa frågor.

Utskottets ställningstagande

Enligt motion MJ419 (m) yrkande 1 bör regeringen samordna skogspolitiken eftersom skogsnäringen inte har någon samlad hemvist i Regeringskansliet och det kommer att behövas en effektivare samordning av de politiska frågor som är viktiga för den samlade skogsnäringen.

Reglerna för den institutionella ramen för regeringsarbetet och om förfarandet i regeringsärenden återfinns i regeringsformen (RF). Enligt 7 kap. 1 § RF fördelar regeringen ärendena mellan departementen. Detaljfördelningen anges av regeringen i departementsförordningen (1982:1177). Detta är regeringens exklusiva kompetensområde och departementsförordningen är regeringens ensak. I enlighet med vad utskottet konstaterat vid flera tillfällen tidigare är det utskottets mening att det är en självklar princip att riksdagen inte skall göra uttalanden i en fråga som gäller regeringens interna arbetsfördelning. Motion MJ419 (m) yrkande 1 avstyrks.

Enligt motion MJ504 (c) bör skogsvårdsorganisationen ha ett samlat sektorsansvar för skogsbruket och inte som i dag vara underställt två lagar och två myndigheter. Enligt motion MJ523 (kd) yrkande 7 bör Skogsstyrelsen omorganiseras eftersom det i dag finns allvarliga brister både vad gäller personal och resurser för att bevaka skogsskyddet.

Av förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken framgår att de myndigheter som har ansvar för tillsynsvägledning aktivt skall verka för samordning och samverkan vad gäller informationsförsörjning inom respektive ansvarsområde. Det framgår vidare att Skogsstyrelsen har det centrala ansvaret för tillsynsvägledningen bl.a. vad gäller miljöbalkens tillämpning inom frågor rör skogsbruk och som omfattas av skogsvårdslagen (1979:429), frågor om sådana verksamheter och åtgärder inom skogsbruket som kan påverka miljön i särskilda skyddsområden. Av den gällande instruktionen för Skogsvårdsorganisationen (SFS 1995:1335) framgår att Skogsvårdsorganisationen särskilt skall verka för bl.a. att skogen och skogsmarken utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning och i enlighet med sitt sektorsansvar verka för biologisk mångfald och en rik och varierad kulturmiljö. Det framgår också att Skogsvårdsorganisationen skall verka för att landets skogar vårdas och brukas på ett sådant sätt att de av statsmakterna beslutade målen för skogspolitiken kan uppnås. Frågor som gäller myndigheternas organisation regleras bl.a. av verksförordningen (SFS 1995:1322). Av

förordningen framgår att myndigheten själv bestämmer sin organisation och att den skall meddela de bestämmelser som behövs om myndighetens organisation och formerna för myndighetens verksamhet i en arbetsordning eller i särskilda beslut. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna MJ504 (c) och MJ523 (kd) yrkande 7.

Statens skogsinnehav m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden om ägarstrukturen i skogen (kd, c) med hänvisning till att de kan anses tillgodosedda. Utskottet avstyrker vidare ett motionsyrkande (m) om regelverken för småföretagen och två motionsyrkanden (m, kd) om utförsäljning av statlig skog med hänvisning till pågående utredningsarbete och beredning inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Enligt motionerna MJ339 (c) yrkande 3 och MJ523 (kd) yrkande 1 bör man värna det spridda ägandet av den svenska skogen och även fortsättningsvis främja det enskilda ägandet i svenskt skogsbruk. I motion MJ419 (m) efterfrågas en förenkling av regelverken för småföretag (yrkande 5). Vidare framhålls att det i statlig markpolicy bör ingå att sälja ut sådan mark som lämpligen kan ägas av enskilda (yrkande 2). Motsvarande krav framförs även i motion MJ523 (kd) yrkande 2.

Utskottet har vid tidigare behandlingar av motionsyrkanden om ägarstrukturen i skogsbruket (bet. 2000/01: MJU5) bl.a. framhållit att det enskilda ägandet av skogsmark är viktigt från många synpunkter, bl.a. när det gäller möjligheterna att bedriva ett lönsamt familjejordbruk och att främja sysselsättningen i glesbygdsområdena. Enligt tillgängliga statistiska uppgifter uppgår Sveriges skogsmarksareal till 22,7 miljoner hektar och 51 % ägs av enskilda privata skogsägare varav andelen kvinnliga skogsägare var ca 34 %. Utskottet har också konstaterat att ett allmänt hållet uttalande om att det enskilda skogsägandet även fortsättningsvis bör stimuleras inte bör läggas till grund för ett formellt tillkännagivande av riksdagen. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ339 (c) yrkande 3 och MJ523 (kd) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

I april 2001 slutförde Jordförvävsutredningen sitt uppdrag. I betänkandet Ägande och struktur inom jord och skog (SOU 2001:38) framhålls bl.a. att om jordförvävslagens begränsningar skulle tas bort är det inte otroligt att de juridiska personerna på lång sikt skulle öka sina innehav av skogsmark. Vidare framhålls att det från samhällsekonomisk synpunkt är angeläget att man genom ett omfattande privat ägande kan säkerställa en mångfald av olika brukningsmetoder i jord- och skogsbruket. Även från regionalpolitisk utgångspunkt kan det vara en fördel med ett spritt ägande av skogsmark. Enligt utredningen innebär ett ökat bolagsägande att mark undandras från fastig-

hetsmarknaden på ett otillfredsställande sätt. Utredningen har mot denna bakgrund funnit att begränsningar i de juridiska personernas rätt att förvärva jordbruks- och skogsfastigheter även bör finnas framdeles. De nuvarande bestämmelserna bör dock moderniseras och förenklas. Utredningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet förutsätter att de frågor som tas upp i motion MJ419 (m) yrkande 5 får sin belysning i samband med behandlingen av dels Jordförvärsutredningen, dels den kommande skogspolitiska propositionen. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen lämnas utan vidare åtgärd i berörd del.

Statens innehav av skogsmark utreds för närvarande av Statsskogsutredningen (dir. 2000:60). Utredaren har till uppgift att inventera all skogsmark som ägs direkt av staten eller via ett helägt statligt aktiebolag och lägga fram förslag till en mer effektiv förvaltning av statens totala skogsinnehav. Det övergripande målet skall vara att statens skogar skall förvaltas på ett föredömligt sätt som tryggar en hållbar utveckling såväl från produktions- som från miljösynpunkt. Utredaren skall samråda med de myndigheter, intresseorganisationer och företag som utredaren finner lämpligt. Utredningen skall redovisa sitt uppdrag den 1 maj 2002. Frågan om utförsäljning av statliga skogar till enskilda brukare har behandlats vid flera tillfällen i både miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet (se t.ex. bet. 2000/01:MJU5). Härvid har också behandlats önskemål om t.ex. beaktande av naturvårdsintressen och regionalpolitiska intressen. När det gäller markpolitiken i allmänhet har strävan varit att bl.a. få tillgång till mer mark i södra Sverige som kan användas som bytesmark (se t.ex. bet. 1999/2000:NU1 s. 65). Utskottet utgår från att frågor av det slag som tas upp i motionerna MJ419 (m) yrkande 2 och MJ523 (kd) yrkande 2 kommer att aktualiseras i samband med utredningen om förvaltning av statens skogar. I avvaktan på resultatet härav föreslår utskottet att berörda motioner nu lämnas utan vidare åtgärd.

Lagstiftningsfrågor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett antal motioner, som aktualiserar en översyn av skogsvårdslagen (mp), frågan om enskilda skogsbilvägar (c) och en förlängning av tid för inköp av ersättningsmark (s), med hänvisning till pågående utredning och till pågående beredning inom Regeringskansliet. Vidare avstyrker utskottet ett motionsyrkande (kd) om inrättande av en katastroffond med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstagande.

Utskottets ställningstagande

Enligt motion MJ374 (mp) bör skogsvårdslagen genomgå en översyn eftersom nu gällande text inte räcker för att klara miljömålet i lagens portalparagraf.

Utskottet konstaterar för sin del att uppdraget för SUS 2001 har varit att genomföra en utvärdering av effekterna av skogspolitiken, vilket bl.a. har inneburit en identifiering och beskrivning av effekter samt en beskrivning av graden av måluppfyllelse. Utvärderingen har skett mot de skogspolitiska målen samt beslutade sektorsmål och skall ligga till grund för den kommande skogspolitiska propositionen. I avvaktan på propositionen anser utskottet att motion MJ374 (mp) nu kan lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt motion MJ451 (c) bör reglerna för ersättning till enskilda beträffande skogsbilvägar ses över, och regeringen bör se över möjligheten att via statliga katastrofpengar ge ersättning till enskilda skogsbilvägar som skadats.

Frågan om stöd till enskild väg har nyligen setts över. I juli 2001 överlämnades utredningen Bidrag och regler för enskilda vägar – BREV (SOU 2001:67). Beredning pågår för närvarande inom Regeringskansliet. Utredningen är bl.a. föremål för ett brett remissförfarande. Näringsministern har i interpellationssvar den 15 januari 2002 bl.a. anfört att beredningen av ärendet inte är avslutad och att något förslag inte kan förväntas under innevarande år. Vidare framhålls att anslaget för enskilda vägar för år 2002 höjs till 584 miljoner kronor. Detta innebär att fjolårets nivå kvarstår med ett extra tillskott för översvämningarna och räknas upp med nettoprisindex. Även år 2002 går 10 miljoner kronor till bidrag till omförrättningar (26 § Svar på interpellation 2001/02:89 om BREV-utredningen). Med hänvisning till den pågående beredningen föreslår utskottet att motion MJ451 (c) lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

I motion MJ523 (kd) yrkande 9 framhålls att det är angeläget att det finns statliga medel till förfogande när katastrofinsatser är nödvändiga, t.ex. vid angrepp av granbarkborre. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till inrättande av en katastroffond.

Frågor om insektsangrepp m.m. i skogen tillhör Skogsstyrelsens ansvarsområde. Enligt gällande instruktion för Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna skall Skogsstyrelsen bl.a. verka för att skog och skogsmark skyddas mot skador på grund av luftföroreningar, djur och sjukdomar (SFS 1995:1335). När det gäller ansvaret för kostnader i samband med bl.a. skador på grund av insektsangrepp har utskottet tidigare (bl.a. i bet. 2000/01: MJU5) hänvisat till att de statliga bidragen för åtgärder mot skogsskador m.m., i likhet med övriga bidrag som finansierades med skogsvårdsavgiftsmedel, avskaffades i samband med 1993 års skogspolitiska beslut. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion MJ523 (kd) yrkande 9.

Enligt MJ517 (s), delvis, bör den tid markägaren har för inköp av ersättningsmark för skyddsvärd skog förlängas.

När det gäller bl.a. frågor om ersättning vid vissa ingripanden av det allmänna är det reglerna i 31 kap. miljöbalken som är tillämpliga. Där framgår att innan en myndighet fattar ett beslut som kan leda till ersättning, får myndigheten förelägga den som vill göra anspråk på betalning eller inlösen att inom två månader anmäla sitt anspråk. Vidare gäller att om ingen överenskommelse har träffats om ersättning och rätten till talan inte har gått förlorad

skall den som vill göra anspråk på ersättning väcka talan hos miljödomstolen inom ett år. Enligt förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skall länsstyrelsen på statens vägnar försöka att träffa uppgörelse med sakägare som gör anspråk på ersättning eller fordrar inlösen av fastighet. Samma skyldighet har Skogsvårdsstyrelsen i ärenden som rör biotopskyddsområden. Regeringen bemyndigade den 22 december 1999 chefen för Miljödepartementet att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utvärdera tillämpningen av miljöbalken och lämna förslag på nödvändiga reformer (dir. 1999:109). Kommittén skall i ett mer samlat betänkande senast den 1 juli 2002 lämna förslag till de mer omfattande ändringar av lagstiftningen som uppdraget kan medföra och samtidigt redovisa de ditills gjorda erfarenheterna av miljöbalkens hänsynsregler. I ett slutbetänkande senast den 31 december 2003 skall kommittén redovisa en fullständigare bild av hur miljöbalken fått genomslag i den praktiska tillämpningen liksom andra frågor som rör uppföljningen av de centrala instrumenten i balken. Utskottet föreslår att motion MJ517 (s), delvis, i avvaktan på resultatet av utredningsarbetet lämnas utan vidare åtgärd.

I motion MJ419 (m) uppmärksammas risken för att det svenska skogsbruket skall drabbas av kostnadsnackdelar på grund av att flera viktiga konkurrentländer subventionerar sitt skogsbruk. Enligt motionen har Sverige en viktig uppgift att i sitt internationella arbete se till att dessa kostnadsnackdelar för skogsbruk och skogsindustrier i Sverige minimeras (yrkande 4).

Enligt vad utskottet har erfart har Sverige tagit upp frågan om subventioner med EG-kommissionen. Den svenska positionen är att det inte skall förekomma några som helst subventioner. Denna ståndpunkt hävdas inom såväl EU som andra internationella forum. Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ419 (m) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Översyn av skogspolitiken m.m. (punkt 1)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02: MJ520 yrkande 29 och 2001/02: MJ523 yrkandena 3 och 8 och avslår motion 2001/02: MJ389.

Ställningstagande

Skogsbruket och träförädlingsindustrin är sedan länge en viktig svensk basnäring. Skogsnäringen är den bransch som svarar för de största nettoexportinkomsterna i vårt land. För att ett svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri skall kunna utvecklas i framtiden krävs övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som främjar såväl produktions- som miljömål. Det är angeläget att dessa mål har samma prioritet och dignitet vid utformningen av den övergripande skogspolitiken. I skogsvårdslagen jämsställs produktions- och miljömålen. Lagen bygger på förvaltarskapstanken, dvs. skogsbrukarna har att ta ansvar för kommande generationer. Lagen är utformad för att ge skydd åt den biologiska mångfalden samtidigt som virkesförsörjningen skall vara säkrad för den svenska skogsindustrin. Miljöbalkens regler är dock bristfälligt anpassade till skogsbrukets förutsättningar. Oklarheterna i lagstiftningen kan därmed komma att drabba skogsbruket hårt, till nackdel för skogsvården och därmed också för svensk ekonomi. Detta förhållande måste rättas till. Ett annat förhållande som måste rättas till är de skador som klövvilt åstadkommer på såväl plant- och ungskogen som biodiversiteten. Regeringen har alltför länge blundat för detta problem. Det är tydligt klarlagt att bl.a. virkeskvaliteten sjunker i tallskogarna på grund av viltskadorna. Detta får på sikt fördömande konsekvenser för vår förmåga att producera och exportera furu av hög kvalitet till konkurrensmässiga priser. I vårt grannland Finland har staten tagit sig an avvägningen mellan skogsbruk och viltvård på ett föredömligt sätt. Kristdemokraterna anser att en utredning bör tillsättas med uppdrag att utvärdera älgskötselområdena och föreslå förändringar, som gör att de kan spela den roll för intresseavvägningen som var avsedd.

2. Ädellövsskog m.m. (punkt 3)

av Kjell-Erik Karlsson (v), Maria Wetterstrand (mp) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ286 samt avslår motion 2001/02:MJ339 yrkande 13.

Ställningstagande

Små skogsägare har ofta ingen medveten inriktning mot att öka andelen ädellöv i skogen. Detta beror sannolikt till del på att information om ädellövsbidrag främst når de större skogsägarna och att de har en organisation för och vana vid att planera för användning av bidraget. Den största anledningen till att de små skogsägarna inte nyttjar bidraget är dock att de skogsvårdande myndigheterna inte anser att det är kostnadseffektivt att ge bidrag till plantering av ädellöv på små arealer. Gränsen går i praktiken vid ca 1 ha. Nackdelen med myndigheternas effektivitetssträvan är att man missar möjligheten att få till stånd en utökad areal ädellövsskog, med många små ädellövsbestånd. I dag planteras framför allt gran på nedlagda åkermarker. Detta är inte bra ur försumningssynpunkt. Åkermark är inte heller optimal mark för att få hög kvalitet på gran. På nedlagd åkermark borde det i stället vara lövplantering och då helst ek eller annat ädellöv. Det är därför angeläget att se över resurser och regler för ädellövsbidraget på ett sådant sätt att det blir intressant även för de små skogsägarna. Det anförda bör ges regeringen till känna.

3. Utredning av gamla reservatsavsättningar (punkt 5)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ523 yrkande 6.

Ställningstagande

Det bör omgående tillsättas en utredning som utifrån resultaten av bl.a. den omfattande nyckelbiotopsinventeringen och nya kunskaper skall göra en värdering av gamla reservatsavsättningar och tidigare skyddad mark. Syftet är att klarlägga sambanden mellan gamla och nya avsättningar för att tillförsäkra att de statliga medlen används till avsättning av de mest skyddsvärda områdena. Skälet till att det är nödvändigt med en sådan utredning är att utredning-

ar och nyckelbiotopsinventeringen har visat att det finns behov av att skydda mer värdefull skogsmark än vad som görs i dag, särskilt i södra Sverige.

4. Skogens betydelse i Sverige (punkt 8)

av Ulf Björklund (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Lars Lindblad (m) och Åke Sandström (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ339 yrkande 1.

Ställningstagande

Skogsnäringen har en mycket stor betydelse för Sverige. Sammantaget står skogsindustrin för en stor del av Sveriges export, närmare 94 miljarder kronor årligen. Över hälften av Sveriges nettoexportinkomster kommer från skogsnäringen. Näringen sysselsätter över 90 000 människor i främst gles- och landsbygd och ger arbete åt en mängd företag i andra sektorer. Därtill ger den värdefulla inkomster till landets många skogsägare med ägor av varierande storlek. Vikten av goda villkor för skogsnäringen kan inte nog betonas. Skogens stora betydelse för Sverige måste erkännas och tydliggöras, och insikten om detta måste påverka arbetet på en mängd områden, bl.a. forskning och utveckling, utbildning, handelspolitik och infrastruktur. Vad som anförs om skogens stora betydelse för Sverige bör ges regeringen till känna.

5. Samordning av skogspolitiken (punkt 10)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Lars Lindblad (m) och Åke Sandström (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ419 yrkande 1.

Ställningstagande

Det har blivit mycket tydligt att det inom administrationen utvecklats ett dubbelkommando när det gäller miljöfrågor i skogen respektive skogsbruket. Näringen möter en kluven statsmakt. Orsaken till detta är sannolikt att miljöpolitiken under 1990-talet växte fram delvis vid sidan om skogspolitiken. Effekten blir att skogsägare i dag bollas mellan myndigheter som kan ha delad syn på hur naturvärdena bäst hanteras. Det växer fram aktionsplaner och temakartor hos myndigheter på regional och lokal nivå, vilka synes vara

mer eller mindre okoordinerade. Även om det finns regioner där samarbetet mellan skogsvårdsstyrelsen, länsstyrelsen och kommunen kommit långt måste det vara en prioriterad fråga i skogs- och miljöpolitiken att samarbetet blir fullt tillfredsställande. Staten har ett ansvar för att skogsbruk och skogsnäring kan utvecklas väl. Statens ansvar har emellertid förändrats, vilket måste avspeglas i skogspolitiken. Statens förändrade roll innebär att det behövs en effektivare samordning av de politiska frågor som är viktiga för den samlade skogsnäringen. Skogsministern bör ha ett samordningsansvar för dessa frågor. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Ägarstrukturen i skogsbruket (punkt 12)

av Ulf Björklund (kd), Caroline Hagström (kd) och Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ523 yrkande 1 och avslår motion 2001/02: MJ339 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är mycket angeläget att bevara den nuvarande balansen mellan olika ägarkategorier vad gäller innehav av lantbruksfastigheter. Ett utredningsförslag med denna innebörd har nyligen presenterats, och vi förutsätter att regeringen följer utredningens förslag. Vi anser vidare att det i jordförvärvsförordningen bör införas skärpningar av kompensationsprincipen så att kompensationsmark och förvärvad mark skall ligga i samma geografiska område, att registrering av juridiska personers köp och försäljningar skall ske samt att juridiska personer som i större utsträckning verkar på fastighetsmarknaden skall avkrävas årliga markbalanser. Det anförda bör ges regeringen till känna.

7. Förenklingar för familjeskogsbruket (punkt 13)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Lars Lindblad (m) och Åke Sandström (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ419 yrkande 5.

Ställningstagande

Staten bör ha ett övergripande ansvar att följa utvecklingen i ägar- och fastighetsstrukturen. Sett till den samlade politiken är det angeläget att familje-

skogsbruket inte minskar och att offentligt ägd skog verkligen utnyttjas för att tillgodose behovet av kollektiva nyttigheter. Jordförvärvslagstiftningen bör ändras så att den underlättar strukturomvandling genom markbyten i bolagssfären, men begränsar möjligheten för bolagen att utnyttja sin ekonomiska styrka till att konkurrera ut familjeskogsbrukare inom välbelägna trakter.

8. Statens innehav av skogsmark (punkt 14)

av Ulf Björklund (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ419 yrkande 2 och 2001/02:MJ523 yrkande 2.

Ställningstagande

Staten innehar närmare 6 milj. ha produktiv skogsmark som förvaltas av ett större antal myndigheter. Efter alla turer med statens skogar under 1990-talet är det nu viktigt att staten anlägger ett helhetsperspektiv på sitt ägande. Statens uppgift bör vara att ta hand om områden med höga naturvärden som undantas från brukande, att införskaffa och hålla viss produktionsmark som bytesvara när allmänintresset kräver att privata skogsägares marker inte längre kan brukas samt att ta ansvar för markbytesreserv i omarronderingsområden. Det bör ingå i en statlig markpolicy att sälja ut de företag som är verksamma på den konkurrensutsatta marknaden och sådan mark som lämpligen kan ägas av enskilda. Det finns i de flesta fall nya ägare som kan driva verksamheten minst lika bra. Vi anser följaktligen att staten skall äga så lite som möjligt av den produktiva skogsmarken. Enskilda skogsägare och privata bolag kan bruka skogen miljö- och tillväxtmässigt lika bra som staten. Det finns därför ingen anledning för staten att konkurrera genom att äga produktionsskog i stor omfattning.

9. Översyn av skogsvårdslagen (punkt 15)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ374.

Ställningstagande

I den senaste skogsvårdslagen från den 1 januari 1994 finns inskrivet att det vid skogsbruk skall tas hänsyn till såväl naturvårdens som kulturminnesvårdens intressen. I regeringens proposition 2000/01:130 *Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier* föreslås att ytterligare 900 000 ha skyddsvärd skogsmark skall undantas från skogsproduktion till år 2010. Det innebär att nära 4 % ytterligare av skogsarealen skyddas av naturvårdsskäl. Samtidigt innebär detta att den dominerande trakthyggesmodellen för skogsbruk kommer att bedrivas på resterande ca 90–95 % av skogsmarken. Den pågående förvandlingen av det svenska skogslandskapet mot landskapstäckande likåldriga skogar av tall, gran eller contortatall fortsätter således, trots skyddet av nyckelbiotoper och andra små områden med höga naturvärden. Arealerna kvarvarande olikåldriga blandskogar som inte kalhuggits och planterats, krymper för var dag som går. Att regleringen av svenskt skogsbruk fortfarande medger att denna landsomfattande landskapsomvandling får fortsätta, torde vara huvudorsaken till att de miljömål som satts upp tidigare för bevarande av skoglig biodiversitet inte kunnat uppfyllas. Skogsvårdslagen utgör grunden för det sätt varmed dagens skogsbruk bedrivs. Därför har skogsvårdslagens utformning stor inverkan på den framtida utvecklingen av svenska skogliga ekosystem. Skogsvårdslagens miljömål skulle kunna ges ökade förutsättningar att bli uppnådda genom en revidering av lagens avsnitt om skogsskötselmetoder. För att klara Sveriges internationella åtaganden om bevarande av biologisk mångfald krävs en översyn och omarbetning av nuvarande skogsvårdslag. Det räcker inte att som nu enbart ha en portalparagraf med ett inskrivet miljömål, samt paragrafer om allmänna råd vad gäller hänsyn till värdefulla skogsbiotoper. Det krävs även justeringar av skogsvårdslagens avsnitt om anläggning av skog och avverkning av skog. Lagtexten bör skrivas om på ett sådant sätt att den öppnar för andra skogsbruksmetoder än kalhuggning/trakthyggesbruk.

10. Inrättande av en katastroffond (punkt 17)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ523 yrkande 9.

Ställningstagande

Skogsbruket är utsatt för stora risker. Kraftiga stormar kan till exempel ställa till med stora skador, inte bara i form av nedfallna och knäckta träd. Skogsbruket kan också mycket snabbt drabbas av omfattande insektsangrepp som kan slå ut stora delar av skogsbeståndet och därmed drabba den enskilde skogsägaren mycket hårt. Kristdemokraterna anser därför att det är angeläget

att det finns statliga medel till förfogande när katastrofinsatser är nödvändiga, t.ex. vid angrepp av granbarkborre, så att behov av åtgärder kan inventeras och insatserna komma i gång omedelbart, innan skadorna fått en okontrollerbar omfattning. Kristdemokraterna har i tidigare motioner krävt att regeringen prövar hur en sådan katastroffond kan inrättas. Detta krav vidhålls.

11. Kostnadsnackdelar för svenskt skogsbruk (punkt 19)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ419 yrkande 4.

Ställningstagande

För ett högkostnadsland, där skogsnäringen verkar efter egen förmåga på marknaden, blir det särskilt viktigt att konkurrensneutralitet råder i förhållande till skogsbruk och skogsindustrier i andra länder. Skogsbruket i Sverige har redan ett ekonomiskt handikapp eftersom flera viktiga konkurrentländer subventionerar sitt skogsbruk. Det finns exempel på stora moderna sågverk i forna Östeuropa som byggts med mycket stora statliga subventioner. Svenska staten har en viktig uppgift i att i sitt internationella arbete se till att dessa kostnadsnackdelar för skogsbruk och skogsindustrier i Sverige minimeras. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande.

Skogen – en av Sveriges viktigaste naturresurser

av Harald Nordlund (fp).

Skogen är en av Sveriges viktigaste naturresurser. Den ger stora exportinkomster och arbete åt många människor. Skogen tryggar härigenom framtiden för många människor. Den är också en hörnsten i Sveriges ekonomi. Skogen har vidare betydelse för bevarande av biologisk mångfald, den är en plats för naturupplevelser och den producerar nyttigheter såsom bär, svamp och vilt. Skogen är också en tillgång i naturturismen.

En politik för uthålligt skogsbruk har utvecklats i bl.a. Riodokumentet, vilket alla partier står bakom. Det är dock oroande att flera rapporter på senare tid visar att nuvarande skogsbruk inte bygger på en uthållig produktion. Skogsbruket är i sig en del av förklaringen till t.ex. försurningen; skogstillväxten försurar och skogsskördandet permanentar försurningen. I jämförelset av produktionsmålet med miljömålet riskerar naturvärden att bli förlorare. Cirka 200 arter är i dag hotade. Ett alltmer intensivt skördande minskar också förrådet av viktiga näringsämnen, man talar om en minskning med 1 % per år.

För att Sverige skall kunna leva upp till målet att långsiktigt säkra den biologiska mångfalden måste avsättningarna öka kraftigt i omfattning. Stora summor har avsatts i statsbudgeten för att köpa in skyddsvärda skogar. Personalbrist har dock medfört att arbetet med avsättningar inte genomförs i nödvändig takt. Målsättningen att avsätta 900 000 ha blir svår att nå trots att enskilda skogsägare medverkar på ett bra sätt och att frivilliga avsättningar skall utgöra två tredjedelar. För naturvärden vore bäst om en samlad naturvårdsmyndighet inrättades med kompetenser på att områden – skog, mark och vatten. Nuvarande skogsvårdslagstiftning är inte anpassad till konflikten mellan hoten mot den biologiska mångfalden och nya rön om skogsmarkens uthålliga produktionsförmåga. Därtill kommer svårigheterna att förena produktions- och miljömålen. En översyn av lagstiftningen är därför nödvändig.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2001

2001/02:MJ276 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skydd av skogsmark skall vara en prioriterad fråga för länsstyrelserna.

2001/02:MJ286 av Lennart Beijer m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökad information och bättre möjligheter för små skogsägare att tillgodögöra sig det statliga bidraget för anläggning av ädellövskog.

2001/02:MJ339 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogens stora betydelse för Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värna det spridda ägandet av den svenska skogen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avsätta mera resurser till plantering och skötsel av lövskog.

2001/02:MJ374 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av skogsvårdslagen.

2001/02:MJ389 av Hans Stenberg och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogspolitik.

2001/02:MJ419 av Göte Jonsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samordning av skogspolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utförsäljning av mark till enskilda.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnadsnackdelar för skogsnäringen i Sverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenkling av regelverken för småföretag.

2001/02: MJ437 av Reynoldh Furustrand och Anders Berglöv (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hur man kan förändra skogsavverkningen till förmån för miljön.

2001/02: MJ450 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skador på ek.

2001/02: MJ451 av Birgitta Sellén och Viviann Gerdin (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över reglerna för ersättning till enskilda beträffande skogsbilvägar.

2001/02: MJ504 av Åke Sandström (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om att skogsvårdsorganisationen bör ha ett samlat sektorsansvar för skogsbruket.

2001/02: MJ517 av Agneta Brendt och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa tillståndsplikt för byggande av skogsbilväg samt att den tid markägaren har för inköp av ersättningsmark för skyddsvärd skog förlängs.

2001/02: MJ520 av Alf Svensson m.fl. (kd):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa långsiktigt hållbara spelregler för skogsnäringen.

2001/02: MJ523 av Caroline Hagström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om privat och statligt ägande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens uppgift beträffande utvecklingen av skogsnäringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om balans mellan miljö- och produktionsmål.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogscertifiering.
6. Riksdagen begär att regeringen låter utreda värdet av gamla reservatsavsättningar och tidigare skyddad mark, enligt vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en omorganisation av Skogsstyrelsen.
8. Riksdagen begär att regeringen gör en utvärdering av älgskötselområdena och avvägningen mellan skogsbruk och viltvård.
9. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till inrättande av en katastroffond.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av forskning kring ekdöden.